

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Caput VII. Continens Objectiones Generales contra Testimonia suprâ
adducta, circa necessitatem Publicationis faciendæ per loca Decretis
subdita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

gare nequeat, nisi eos, qui eam sufficienter norunt, aut nosse potuerunt; quod sola publicatione præstari potest.

30. Sanctus *Carolus Borromeus*, nepos *Pii*, ipsius Coadjutor, cooperatur circa benè gesta Avunculi in *Concilio Tridentino*, ideòque utriusque mentem apprimè callens, in fine cuiusque suorum Conciliorum *Mediolanensium*, declaravit, sacrum Concilium *Tridentinum* voluisse, sicuti & prudentia, ut Decreta sua, per loca ipsis subiecta promulgarentur, potissimum in Synodis Diœcesanis: *Unusquisque præterea Episcopus ea in proxima Synodo, ad præscriptum sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, promulgari jubebit.*

Porro, cum Decreta Conciliorum Generalium sint multò majoris momenti, quàm Decreta Conciliorum Provincialium, non dubium quin colligi possit, Concilium *Tridentinum* voluisse, ut sua Decreta in Synodis Diœcesanis publicarentur, ex eo quòd præceperit id fieri de Decretis Conciliorum Provincialium.

Idem inferri potest ex curia, quam habuerunt alia Concilia Provincialia, post Concilium *Tridentinum* celebrata, circa publicationem Canonum à se conditorum. Illinc enim hæc convocata fuere in executionem illius Decretorum; ideòque sua Decreta, quoad fieri potuit, his conformarunt: instinc verò iusserunt, ut sua, in singulis Provinciæ Diœcesibus, promulgarentur. Sunt etiam nonnulla, quæ fenserunt, quod hoc præcipuè modo utilia & fructuosa futura essent. Hujus generis, inter alia, est Concilium *Bituricensis*, relatum Conc. Tom. xv. Præses enim hujus Concilii, post recepta à Cardinalibus illius Decreta, remisit Suffraganeis, ut illa promulgarent, asserens, se id facere, ne accusaretur neglexisse maximam sui officii partem: *Quæ, ut ad Dei omnipotentis gloriam & sinceram Ecclesiæ disciplinam, ea statim ad vos transmittenda curavimus, ne, quod mali poëta faciunt, extremum actum (ut est in proverbio) præcipuam nempe potissimamque laboris nostri partem neglexisse videamur. Agite ergo fratres . . . ea apud vos vestrosque publicari . . . curate.*

Decretum V. Concilii *Mediolanensis II.* An. 1569. habiti; suppledat duo argumenta de necessitate publicandi Canones, per loca illis subiecta. Prius sumitur ex Ecclesia Romana: *Posterius*, ex Ecclesia *Mediolanensi*. Nam præcipiens Episcopus, ut Bullas in Diœcesi suâ quisque publicet, intrâ duos menses, postquam noverit illas Romæ promulgatas, *Duplex* illarum genus distinguit. *Primum*, illarum, quæ præcipiunt illam localem publicationem: *Alterum*, illarum, quæ eam non præcipiunt, quarumque illæ tantum publicandæ sunt, quæ Diœcesi utiles esse posse videntur: Summorum Pontificum quæ quotannis, de qualibet causâ ab illis edentur. *Episcopus duobus saltem post mensibus, quas ille Romæ editas noverit, in sua Diœcesi potissimum promulgandas curet, quas promulgari in iis ipsis jussu erit: tum illas item, quas ad Ecclesiæ gubernationem pertinere aliquâ ratione posse, judicabit.*

Hinc observare juvat, extare Canones, qui Officiales Curia Romana directè respiciunt, & indirectè quoscumque illorum expeditionibus indigentes; & quoad hos Canones, non semper necessarium, ut per loca subdita publicentur. Ejusmodi sunt Regulae Cancellariæ circa Beneficiales Provisiones, modumve judicandi lites.

Alios autem occurrere, qui directè pertinent ad Populum. Hos autem semper per loca publicandos; quia agunt de faciendis, aut vitandis ab ipso. Observandum etiam inter Canones posterioris generis, extare nonnullos, qui ea officia Populi spectant, quæ illorum multa interest numquam oblivisci: & quoad istos, necessarium, ut pluries per loca publicentur, postea inter publicationes competenti intervallo.

Indè factum est, ut Concilium *Tridentinum* Cap. I. Sess. xxiv. de *Reform. Matrim.* iusserit iterum atque iterum Decretum suum contra *Clandestina Matrimonia*, per loca publicare, prout opus erit.

Tom. I.

Hinc quoque *Mediolanense III.* An. 1573. habitum, præcipit publicare in Ecclesiis Cathedralibus, prima Dominica Quadragesimæ, Canones ipso facto excommunicantes, unde quaque desumantur, sive ex Bullis Pontificum, sive ex Conciliis Generalibus, præsertim Concilio *Tridentino*, sive ex Conciliis Provinciæ, sive ex Statutis Synodalibus, de iis, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent. Hinc idem Concilium *Tit. ult.* præcipit, ut colligantur ex Decretis suis, quæ ad Laicos spectant, illaque promulgentur per partes, tempore convenienti.

CAPUT SEPTIMUM.

Continens Objectiones Generales contra Testimonia supra adducta, circa necessitatem Publicationis faciendæ per loca Decretis subdita.

NE quid dubietatis remaneat, circa allata Testimonia probationemque indè deductam, operæ pretium duximus, quæcumque hic colligere, quæ adversus illa objici possunt.

Primum, quod occurrit, est, quòd inter Concilia, post Concilium *Tridentinum* convocata, extant nonnulla, quæ præcipiant sua Decreta obligare, duos aut sex menses post publicationem factam in Metropoli, sive vivâ voce, sive scripto locis publicis affixo, nullâ factâ mentione publicationis faciendæ intereâ per Diœceses. Hujus generis sunt Concilia *Mediolanensis*, supra laudata: Concilium *Aquense* 1585. Concilium *Tholosanum* 1590. ad calcem Constitutionum, & *Tit.* ubi de iis, quæ generatim illos respiciunt.

Sed hoc objectum facillè solvitur, 1º. Eo planè modo, quò soluta est Objectio petita ex Bullâ *Pii IV.* Nempe, tempus hujus suspensionis concessum esse, ut intereâ per Diœceses publicentur, quæ in Metropoli promulgata sunt. Quod eo verifimilius videtur, quò omni probabilitate caret, hæc Concilia derogare voluisse Concilio *Lateranensi IV.* celeberrimo, aliisve Canonibus maximè notandis, supra laudatis, à quibus præceptum est, ut Conciliorum Statuta in Synodis Diœcesanis publicarentur. Hæc autem solutio confirmatur à quibusdam ex Conciliis objectis, quæ non præcipiunt tempus, à quo Decreta obligare debeant, computandum à die publicationis, factæ in Metropoli, nisi postquam iusserunt, ut illa fieret in qualibet Diœcesi, proxima Synodo in ea celebranda. Ejusmodi est Concilium *Burdigalense* An. 1583. Indè enim sequitur credidisse, non sufficere illa promulgare in Metropoli, sed oportere etiam, ut in Diœcesi publicarentur.

Alia est solutio, brevior quidem, sed non minùs valida: nempe, Concilia, quæ de publicatione in Diœcesi faciendâ obscurè locuta sunt, vel de eâ tacerunt, per cætera interpretanda, quæ illam clarè præceperunt. Sunt enim & numero potiora, nec non & dignitate.

Objectio longè difficilius desumitur ex Concilio *Mexicano*, An. 1585. celebrato; hoc enim expressè dicit publicationem, quæ fit in Metropoli, sufficere ad inducendam obligationem, per totam Provinciam; singulasque, quæ fiunt per Diœceses, fieri tantum ad majorem cautelam. Verba ejus hæc sunt: *Nè autem aliqua persona, sive Secularis, sive Ecclesiastica, ab horum Decretorum observatione per ignorantiam se valeat excusare, sub prætextu quòd huic promulgationi non interfuerit, hæc Synodus decernit sufficientem esse solemnem eorum publicationem in hac Diœcesi factam, ut omnes iisdem subiaceant, ac in eis contentas penas incurrant. Monet etiam, ad uberiorem cautelam, Episcopos, ut eadem in suis Diœcesibus, si opus fuerit; Vicario verò, seu Præsidenti, Sede Episcopali vacante, præcipit, ut infra duos menses, à die habitæ notitia computandos, in Ecclesia Cathedrali, Decreta prædicta respectivè publicari faciant.*

Huic Objectioni nulla responsio convenientior, quam,

quàm, hujus Concilii Patres, in hoc, Doctorum Ultramontanorum opinionem secutos, qui putant, publicationem per Loca Legem ferenti subdita, necessariam non esse, sed sufficere, ut fiat in præcipuo loco districtus: Hoc nixi fundamento, quòd huc confluent aliorum locorum incolæ, qui cæteros certiores facere possint de iis, quæ ibi publicata fuerunt. Verùm hac opinio non est secura, cum agitur de rebus ad salutem necessariis, &, quoad pœnas, nimium dura, nec non à mente majorum nostrorum prorsus aliena, ut ex dictis patet.

Porrò, in his, quæ ad salutem spectant, tutius est sequendum; &, quoad pœnas, humanior sententia amplectenda est. De periculo animarum constat, ex eo quòd extranei in loco hoc existentes, sæpè sæpius non interfunt promulgationi Legum, &, si adferint, nequaquam singula, quæ publicantur, memoriter retinere possunt: proindeque multominus eis fas est, ad aliorum notitiam illa transmittere. Præterea, hæc sententia videtur contraria Juri Naturali, quòd prohibet, ad impossibile obligare quemquam, nihilque magis impossibile, quàm ut quis agat, vitæve, quòd ignorat sibi præceptum, vetitumve.

Similis Objectio eruitur, ex Praxi Ecclesiæ Romanæ circa Bullarum promulgationem Romæ factam, vel viva voce, in Ecclesiis, vel *S. Petri*, vel *S. Johannis Lateranensis*, vel scripto affixo locis consuetis.

Similisque recurrit solutio. Aliam addere licet; nempe, quòd ratio, propter quam Romæ fit promulgatio, postulat ut, per alia loca Bullis subdita, fiat: alia enim non est, quàm ut à nullo prætendi possit excusatio ignorantie, ut patet ex Bulla *Pii IV.* circa Confirmationem Decretorum Concilii Tridentini, in qua hæc leguntur, sicut in cæteris: *Ut hæc ad omnium notitiam perveniant, neve quis excusatione ignorantie uti possit, cum illi, quibus per loca prædicta non promulgantur Bullæ Pontificiæ, justam excusationis causam habeant, se illarum notitiam sufficientem non habuisse.*

Præterea, sunt nonnullæ Bullæ, quæ ipsarum promulgationem, per loca, præcipiant, ut supra observatum est, in Decreto 5º. *Concilii II. Mediolanensis*: quoad alias, promulgatio per Dioceses necessaria non est; cum istas directè & proximè non spectent, sed solum Jura Pontificum, seu Præfensiones, vel Officialium Curie Romanæ, aliaque eidem Curie peculiaris. De his autem Bullis intelligendum, est quòd Bullæ Pontificiæ obligent, etsi Romæ tantum promulgatæ fuerint.

Frustrà diceretur, quòd Roma sit Patria communis omnium Christianorum, cum plurimi ibi degant ejusque Nationis; ideòque, promulgationem ibidem factam, censei factam omnibus fidelibus; cum hi alios quodammodò repræsentent: Addereturque, hanc promulgationem habendam tanquam factam, in cætu generali omnium Christianorum totius orbis: frustrà, inquam, id objiceretur, & simile quid prætenderetur, de locis, in quibus sedent Patriarchæ, vel Primates, vel Metropolitanis, quoad illos, qui mediàte subsunt ipsorum Jurisdictioni.

Nam, præterquam quòd huic Objectioni jam supra satisfactum sit, dum sermo factus est de Canone *Mexicano*, præcipiente, ut facta in Metropoli promulgatio sufficiat, quoad omnia & singula loca totius Provinciæ; responderi etiam potest, innumera supra citata Concilia, quæ præceperunt, ut Decreta sua aliorumque Conciliorum, per Dioceses promulgentur, non ignorasse hujusmodi magnarum Sedium prærogativas, nec tamen, hac in re, illarum habendam rationem censuisse; sed, propter animarum salutem, quæ hinc periclitaretur, sprete his subtilitatibus, providisse, ut, per loca singula Decretis subdita, promulgatio ubique terrarum fieret.

In vanum quoque objiceretur inserta in nonnullis Bullis *Clausula*, ut, post promulgationem Romæ factam, ipse universos Fideles obligarent: & in exemplum adducerentur Bulla *Clementis VIII.* circa opera

Caroli Molinæ, & Bulla *Urbanæ VIII.* circa Librum inscriptum *Augustinus Iprensis* quæ à *Van Espen* referuntur in 4. Parte *Promulgationis Legum*. Nam hujusmodi clausula rarè inseritur, recens est, toti antiquitati contraria, inventaque ad sopiendas quædam Controversias, nulla habita fructus vel successus ratione. De hac videtis laudatum Autorem fusè differentem, quòd ab aliis jam feliciter actum est, iterum agere, nec decet nec juvat.

Demum, sunt qui existimant Modum promulgandi Leges rem esse mera Disciplina, ac omnino pendere à voluntate illas ferentis; ita ut, si voluerit, præcipere possit, ut facta Promulgatio in præcipuo suæ ditionis loco, ergà alia loca sufficiat, alià verò nullà necessaria non sit. Sed hi non attendunt, quòd finis Promulgationis illius postulet ut ita fiat, ut ad certam sufficientemque Legum notitiam perducere possit, quotquot illis subsunt, & in potestate Legislatoris non est, quòd facta in loco ditionis ad hujusmodi notitiam perducatur, quando ista longè latèque patet, quòdque si Subditos suos obligaret ad observationem Legum suarum sine alia promulgatione, illos ad impossibile obligaret, cum nullus implere possit quòd ignorat. Non ergò pendet à voluntate Legislatoris, ut suas Leges, quo velit modo, promulgare faciat; sed illas ita promulgandas curare debet, ut Subditi illas certè nosse possint, alias jus non habet exigendi ab his, ut illas servent: si verò exigat, in Jus Naturale & Divinum peccat; hæc enim vetant ne quis ad impossibile obligetur.

TITULUS X.

Summa Dissertationis, circa Autoritatem Legis purè prohibitive & Nullitatem Actuum, adversus ejus dispositionem factorum in qua prougnatur Legem illam vi sua Actus hos irritare.

Pincipiò distinguenda sunt, hac in re, variae Legum species. Quædam permittunt, quædam præcipiunt, quædam prohibent.

Nulla est difficultas circa Leges Permissivas, quibus questio Nullitatis adplicari nequit. Quoad Præceptivas, communior opinio est; eas Nullitatem non importare, nisi diserte pœnam illam nullitatis pronuntient. Id *D. Le Maître* proponit velut Principium, in suo Tractatu *Des Crées*, Cap. 18. & *Mornacius* ad Leg. 1. ff. de Procurat. Non tamen asserimus semper esse necessarium quoad usum, cum Leges aliquam præcipiunt formalitatem, pœnam nullitatis exprimi, ad nullos efficiendos actus, in quibus solemnitates à Lege constitutæ, neglectæ fuerunt. Nam si actus illi sint magni momenti, v. g. Testamenta, Actusque similes, illi declarantur nulli, cum deest aliqua solemnitas à Consuetudine Locorum requisitorum; quamvis non ferat solemnitates observandas esse, sub pœna nullitatis; quia juxta Jurisconsultos, forma dat esse rei; cessat res existere, si forma desit.

Non hîc de ejusmodi Legibus agitur. Ambigitur tantum de *Prohibitivis*, & quæritur, an Actus dispositioni Legis Prohibitivæ contrarii ipso jure sint nulli?

Perpicuitatis gratiâ, *Quatuor Casus* mihi distinguendi videntur. *Primus*, cum Lex nullitatis pœnam nominatim sancit; & tunc nulla est difficultas. Nulla est etiam in *Secundo Casu*; scilicet, cum pœna nullitatis aliâs, adversus infractores, Lex sancit; hinc enim actus nullus est, debitaque alia pœna.

Tertius Casus est, quò Lex aliquid prohibet, certamque pœnam fert in infractores. Quidam Doctores volunt, actum, in eo Casu, Legi adversum, nullum insuper esse; quamvis pœna in Lege lata executionem fortiri debeat. Verùm opinio contraria à